

Umhverfis- og auðlindaráðuneytið
Skuggasundi 1

101 Reykjavík

Reykjavík, 23. febrúar 2021

Efni: Umsögn Umhverfis- og skipulagssviðs Reykjavíkurborgar um drög að stefnu ráðherra í úrgangsmálum

Vísað er til tilkynningar í samráðsgátt stjórnvalda frá 12. janúar þar sem óskað er eftir umsögnum um drög að stefnu ráðherra í úrgangsmálum 2021-2032.

Því er fagnað að fram séu komin drög að stefnu um meðhöndlun úrgangs sem mun koma til með að marka þróun í úrgangstjórnun næstu árin.

Umhverfis- og skipulagssvið Reykjavíkurborgar (USK) hefur áður veitt umsögn um fyrri drög að stefnu ráðherra (dags. 30. ágúst 2019) og umsögn um drög að frumvarpi til breytinga á lögum um meðhöndlun úrgangs (dags. 8. febrúar 2021) sem vísað er til. Samband íslenskra sveitarfélaga hefur unnið ítarlega og góða umsögn um drög að stefnu sem tekið er undir.

USK vill í þessari umsögn draga fram neðangreind atriði:

Almennt um hlutverk sveitarstjórna

Á nokkrum stöðum í stefnunni er lýst hlutverki sveitarstjórna, m.a. hvað varðar meðhöndlun úrgangs, þ.m.t. heimilisúrgangs frá lögaðilum. Þar kemur m.a. fram að sveitarfélög geti í samþykkt um meðhöndlun úrgangs gefið fyrirmæli sem talin eru nauðsynleg og möguleika á að innheimta gjald af einstaklingum og lögaðilum fyrir meðhöndlun úrgangs til að mæta þeim kostnaði sem hlýst af. Að mati USK er ekki skýrt hvernig sveitarfélög hafi heimild til gjaldtöku af lögaðilum sem þau þjónusta ekki beint með sorpsöfnun og flutningi. Sveitarfélög bera vissulega ábyrgð á úrganginum, en almennt gera lögaðilar beina samninga við þjónustuaðila á markaði, meðan sveitarfélög sinna heimilum, sjálf eða með útboði. Þau gjöld sem sveitarfélög innheimta vegna úrgangsstjórnunar í formi sorphirðugjalda koma því frá heimilum.

Í stefnunni er lýst ábyrgð sveitarfélaga á að ná tölulegum markmiðum um endurnýtingu úrgangs, einnig lögaðila. Ljóst er að til að ná fram markmiðum þarf að leggjast m.a. fræðslu og eftirlit auk annars reksturs. Ekki hefur verið lagt fram kostnaðarmat sem sýnir fram á kostnað sveitarfélaga vegna þessa hlutverks. Nauðsynlegt er að skýrara sé hvernig hægt er að innheimta kostnað sem fellur til af lögaðilum sem sveitarfélagið þjónustar ekki, sérstaklega ef innheimta skal raunkostnað. Að mati USK er ekki hægt að velta slíkum kostnaði yfir í almenn sorphirðugjöld, þ.e. hækka álögur á íbúa sem að mati USK væri andstætt mengunarbótareglunni, þ.e. að sá borgi sem mengar.

Einnig þarf að vera skýrt hvaða valdheimildir sveitarfélagið hefur gagnvart lögaðilum sem ekki fylgja ákvæðum sorpsamþykktar um flokkun úrgangs, en í dag á það eingöngu við lögaðila sem starfa t.d. skv. starfsleyfi heilbrigðisnefndar.

Að mati USK ætti að vera rík og skýr krafa gerð til þeirra fyrirtækja sem þjónusta lögaðila um sorpsöfnun og flutning að framfylgja þeim ákvæðum sem sveitarfélagið setur í samþykkt um meðhöndlun úrgangs, og eins að hafa eftirlit með að þeir lögaðilar sem fyrirtækið þjónusti flokki rétt þann úrgang sem fyrirtækið síðan veitir viðtöku. Slík fyrirtæki starfa samkvæmt starfsleyfi og getur veitandi starfsleyfis því haft eftirlit með því að fyrirtækið sinni hlutverki sínu.

Kafli 3.4.1. Sérstök söfnun heimilisúrgangs og endurvinnsla hans

Reykjavíkurborg vill ítreka afstöðu sína sem komið hefur fram í fyrri umsögn um drög að stefnu og drög að frumvarpi til breytinga á lögum um meðhöndlun úrgangs þar sem settar voru fram tillögur að breytingum. Lagt er til að ekki verði gerð krafa um sérsöfnun á blönduðum úrgangi og lífúrgangi við húsvegg, en svigrúm sé til að bjóða upp á aðra sérstaka söfnun á grenndarstöðvum. Einnig þurfi að tryggja svigrúm til að hægt sé að bjóða upp á miðlægar úrgangslausrir fyrir söfnun nokkurra lóða og þær lausrir séu skilgreindar sem „við húsvegg“ enda geta slíkar lausrir verið hagræði fyrir íbúa og sorphirðu.

Kafli 3.4.7 Aðrar aðgerðir

Aðgerð 20: Að mati USK þarf að veita fjármagn til þróunar og endurbóta á álagningakerfi sorphirðugjalda (sem er hjá Þjóðskrá) til að kerfið sé sveigjanlegt og mæti betur þeim kröfum sem „borgaðu þegar þú hendir“ krefst, t.d. hvað varðar gerðir og stærðir íláta og hugsanlega mismunandi hirðutiðni. Að mati USK er það hagur sveitarfélaga að sorphirðugjöld verði áframt innheimt með fasteignagjöldum eins og verið hefur og það fyrirkomulag haldist óbreytt.

f.h. umhverfis- og skipulagssviðs Reykjavíkurborgar

Friðrik Klingbeil Gunnarsson

Friðrik Klingbeil Gunnarsson,
skrifstofa umhverfisgæða